Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 17 ja 20 luvun muuttamisesta (HE 61/2025 vp)

Lakivaliokunta 12.9.2025 (etäkuuleminen)

Merike Helander, juristi

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

Lapsiasiavaltuutetun kannanotot

- **Kannatamme hallituksen esityksen ehdotuksia** (RL 17:17 a ja 20:21 a) - parantavat osaltaan lapsen oikeutta suojeluun kaikenlaiselta vakavalta väkivallalta
- Ehdotetut kriminalisoinnit eivät ratkaise kaikkia ongelmia, jotka liittyvät erilaisten väkivaltakuvausten hallussapitoon, mutta sääntelyllä saavutettavat pienetkin edistysaskeleet lasten oikeuksien suojelemiseksi ovat kannatettavia ja tärkeitä.
- Lapsen oikeus suojeluun kaikenlaiselta väkivallalta on **vahva lapsen perus- ja ihmisoikeus** -> kansallinen perustuslaki sekä YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus ja mm. EN:n Lanzaroten sopimus ja Istanbulin sopimus
- Lapsiasiavaltuutetun teki v. 2022 aloitteen oikeusministeriölle lainvalmisteluun ryhtymisestä lapsiin kohdistuvaa vakavaa väkivaltaa sisältävän materiaalin hallussapidon ja levittämisen kriminalisoimiseksi -> esitys vastaa osin aloitteen ehdotuksiin

- Raa’an väkivaltakuvauksen hallussapito kriminalisoidaan, mutta ulkopuolelle jäävät muut vakavaa väkivaltaa sisältävät kuvaukset, jotka yhtälailla voivat vaarantaa lapsen häiriöttömän kehityksen ja lapsen oikeudet
- Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa ei avata sääntelyä erityisesti lapsen oikeuksien näkökulmasta, jolloin lapsen erityinen haavoittuva asema kuvauksesta ilmenevän väkivallan uhrina tai materiaalin hallussapitäjänä voi jäädä osin epäselväksi
- Raa’an väkivaltakuvauksen hallussapidosta voidaan määrätä sakkoa, mutta lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapidosta sakkoa tai enintään 2 vuotta vankeutta ja törkeästä tekomuodosta 4 kk - 4 vuoteen vankeutta
    - perusteluna RL 17: 17a:n sananvapautta rajoittava luonne, säännöksen poikkeuksellisuus, teon vähempi vahingollisuus ja vaarallisuus esimerkiksi verrattuna väkivaltakuvauksen levittämisrikokseen sekä säännöksen luonne (suojellaan ennemminkin yleistä järjestystä toisin kun 20:21a, jolla suojellaan lapsen häiriötöntä kehitystä ja koskemattomuutta)
    - Perustelut ontuvat! Esityksen mukaan säännöksen tarkoituksena on tarkoituksena on suojata sekä **lasten häiriötöntä kehitystä ja lasten oikeuksia** että yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä toissijaisesti henkeä ja terveyttä ja eläinten hyvinvointia.

- Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että
    - raa’an väkivallan määritelmän täyttymistä tulisi arvioida nimenomaisesti lapsiin kohdistuvan teon näkökulmasta
        - vrt. esim. ehdotetun 20:21a ankaroittamisperusteet: lapsi erityisen nuori ja lapsen erityisen nöyryyttävä kohtelu
    - valittavaa rangaistusasteikkoa tulisi arvioida ja perustella selkeämmin nimenomaisesti lapsiin kohdistuvan vakavan väkivallan näkökulmasta

Kiitos!

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN